

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Akers Friskola i Österåker

Beslut
Rapport

Österåkers Friskola AB
Svampvägen 4
18438 Åkersberga

2008-11-13
1 (3)
Dnr 54-2008:2197

Genomförd regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Akers Friskola i Österåkers kommun

Skolinspektionen är ny myndighet för tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprövning sedan den 1 oktober 2008. Det innebär att Skolinspektionen svarar för de frågor som Skolverket tidigare svarade för inom dessa områden. Inspektioner som påbörjats under Skolverkets ansvar drivs vidare och rapporteras av Skolinspektionen.

Skolinspektionen har genomfört regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Akers Friskola i Österåkers kommun. Besök gjordes i skolan den 2-3 september 2008.

Vid regelbunden tillsyn tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor skall förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna.

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. 20 februari 2009 ska Akers Friskola AB redovisa till Skolinspektionen, Avdelningen i Stockholm, vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Skolinspektionens beslut med anledning av den regelbundna tillsynen

Skolinspektionen bedömer att Akers Friskola bedriver en verksamhet som i många avseenden är av god kvalitet och som till art och nivå huvudsakligen motsvarar det offentliga skolväsendet. Skolmiljön upplevs som trygg av elever och lärare och det råder lugn och arbetsro i arbetssituationerna. Det vardagliga arbetet präglas av ett demokratiskt förhållningssätt och lärandet är i fokus.

Även om lärarna arbetar medvetet för att ge eleverna inflytande och ansvar över sitt lärande så behöver detta emellertid utvecklas vidare. De individuella utvecklingsplanerna behöver vidareutvecklas och tydligare ta sin utgångspunkt i de nationella målen.

Skolan uppvisar enligt Skolinspektionens bedömning goda resultat gällande elevernas kunskapsutveckling. Av nationell statistik framgår exempelvis att kunskapsresultaten för år 2007 för elever som avslutat årskurs 9 ligger avsevärt över genomsnittet för både kommunen och riket. Skolans resultat avseende såväl det genomsnittliga meritvärdet som andelen elever som uppnått målen i alla ämnen överstiger de förväntade värden som Skolverkets beräkningsmodell SALSÅ anger och har gjort så under flera år.

Kvalitetsarbetet bör utvecklas ytterligare genom bland annat en mer skolövergripande analys av tillgängliga resultat avseende såväl kunskapsresultat som resultat gällande normer och värden. Kvalitetsredovisningen uppfyller inte författningarnas krav och behöver utvecklas.

Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte författningarnas krav. Detta behöver åtgärdas. I detta arbete bör beaktas att plankravet från och med den 1 januari 2009 framgår av 14 a kap. 8 § skollagen och 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567).

Rektorn bedöms vara förtrogen med den verksamhet han leder och är känd och uppskattad av lärare och elever. Rektorn bör dock ta ett större ansvar för att skolans resultat följs upp och analyseras i förhållande till de nationella målen.

Följande områden inom den fristående grundskolan Akers Friskolas verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Skolan upprättar inte skriftliga bedömningar enligt 1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 9 § 2 st. grundskoleförordningen.
- Betygskatalogen förs inte på ett rättssäkert sätt enligt 1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 11 § grundskoleförordningen.

- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte kraven enligt 6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling samt 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med likabehandlingsplanen.
- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat enligt 3 och 5 §§ i förordningen om kvalitetsredovisning jämfört med 9 kap. 2 § skollagen.
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte kraven enligt 1 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsende m.m.

Skolinspektionen bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Elevernas individuella utvecklingsplaner bör utvecklas.
- Skolans lokala tolkningar av nationella betygskriterier bör förbättras för att bättre harmonisera med de nationella.
- Elevernas möjligheter att utöva inflytande över sitt eget lärande bör förbättras.
- Skolan bör vidta åtgärder så att fler elever får tillgång till lärare som har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Sigbritt Gålnander
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Lars Svensson och Anna Tammelin-Östlind deltagit.

Bilaga
Rapport

Kopia till
Österåkers kommun
Övriga enligt fastställd sändlista.

Regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Akers Friskola i Österåkers kommun

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-9

Inledning

Skolinspektionen är ny myndighet för tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsgivning sedan den 1 oktober. Det innebär att Skolinspektionen svarar för de frågor som Skolverket tidigare svarade för inom detta område. Inspektioner som påbörjats under Skolverkets ansvar drivs vidare och rapporteras av Skolinspektionen.

Skolinspektionen har genomfört regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Akers Friskola i Österåkers kommun. Besök gjordes i skolan den 2-3 september 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets/Skolinspektionens andra inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet 2000. Den senaste inspektionen av skolan gjordes 2003 (dnr 2003:196). I Skolverkets beslut konstaterade Skolverket att skolan uppfyller kraven för fortsatt godkännande och fortsatt rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående grundskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapporering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolinspektionen, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades rektorn, ett urval av lärare, elever respektive föräldrar samt skolsköterskan och företrädare för huvudmannen. Inspektörerna besökte även lektioner i olika årskurser samt verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Huvudmannen för Akers Friskola har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Akers Friskola	Antal elever
Förskoleklass	24
Grundskola	200

Källa: Skolans egna uppgifter september 2008

Skolverket godkände Akers Friskola som en fristående grundskola för årskurserna 1-9 genom beslut den 29 november 1999 (dnr 99:944) den. Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag samt får anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Den 28 mars 2000 fick huvudmannen även Skolverkets godkännande att bedriva förskoleklass vid skolan (dnr 99:348).

Huvudman för skolan är Österåkers Friskola AB med organisationsnummer 556589.

Enligt ansökan om godkännande uppger huvudmannen att skolan kommer att följa läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94, samt de nationella kursplanerna.

Skolan har en allmän inriktning. Det pedagogiska arbetet vid skolan är montessorinspirerat.

Verksamheten vid Akers Friskola startade läsåret 2000 och omfattar vid inspektionsbesöket årskurserna F-9.

Skolan hade vid inspektionsbesöket 224 elever. Alla eleverna är folkbokförda i Österåkers kommun.

Vid inspektionstillfället bedriver skolan sin verksamhet på två skilda adresser. Årskurs 4-6 har sina lokaler på Norrgårdsvägen nära Åkersberga centrum. Förskoleklassen samt årskurs 1-3 och 7-9 har sina lokaler på Svampvägen. Skolan bygger för närvarande ut sina lokaler på Svampvägen och inom kort beräknas hela skolan vara samlad på en adress.

Helhetsbedömning

Akers skola erbjuder en utbildning som i många avseenden är av god kvalitet. Skolmiljön upplevs som trygg av elever och lärare och det råder lugn och arbetsro i arbetssituationerna. Det vardagliga arbetet präglas av ett demokratiskt förhållnings-sätt och lärandet är i fokus.

Även om lärarna arbetar medvetet för att ge eleverna inflytande och ansvar över sitt lärande så behöver detta emellertid utvecklas vidare. De individuella utvecklingsplanerna behöver vidareutvecklas och tydligare ta sin utgångspunkt i de nationella målen.

Skolan uppvisar enligt Skolinspektionens bedömning goda resultat gällande elevernas kunskapsutveckling. Av nationell statistik framgår exempelvis att kunskapsresultaten för år 2007 för elever som avslutat årskurs 9 ligger avsevärt över genomsnittet för både kommunen och riket. Skolans resultat avseende såväl det genomsnittliga meritvärdet som andelen elever som uppnått målen i alla ämnen överstiger de förväntade värden som Skolverkets beräkningsmodell SALSÅ anger och har gjort så under flera år.

Kvalitetsarbetet bör utvecklas ytterligare genom bland annat en mer skolövergripande analys av tillgängliga resultat avseende såväl kunskapsresultat som resultat gällande normer och värden. Kvalitetsredovisningen uppfyller inte författningarnas krav och behöver utvecklas.

Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte författningarnas krav. Detta behöver åtgärdas

Rektorn bedöms vara förtrogen med den verksamhet han leder och är känd och uppskattad av lärare och elever. Rektorn bör dock ta ett större ansvar för att skolans resultat följs upp och analyseras i förhållande till de nationella målen.

Brister som måste åtgärdas

Skolinspektionen bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan upprättar inte skriftliga bedömningar enligt 1a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 9 § 2 st. grundskoleförordningen.
- Betygskatalogen förs inte på ett rättssäkert sätt enligt 1a kap. 7 förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 11 § grundskoleförordningen.
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte kraven enligt 6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling samt 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med likabehandlingsplanen.
- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat enligt 3 och 5 §§ i förordningen om kvalitetsredovisning jämfört med 9 kap. 2 § skollagen.
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte kraven enligt 1 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsende m.m.

4 (17)

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt Skolinspektionens bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Elevernas individuella utvecklingsplaner bör utvecklas.
- Skolans lokala tolkningar av nationella betygskriterier bör förbättras för att bättre harmonisera med de nationella.
- Elevernas möjligheter att utöva inflytande över sitt eget lärande bör förbättras.
- Skolan bör vidta åtgärder så att fler elever får tillgång till lärare som har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *ansevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge varje elev kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen motsvarar de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar huvudmannen och skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever (i procent) som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Akers Friskola.

Ämne	Akers Friskola		
	År 2006	År 2007	År 2008
Svenska	84	100	76
Engelska	91	100	84
Matematik	96	100	92

Källa: Skolans egna uppgifter.

Tabell 2. Sammanställning av betygsresultat för årskurs 9 i Akers Friskola jämfört med samtliga skolor i Österåkers kommun samt i riket år 2006 och 2007, enligt statistik från Skolverket.

	Akers Friskola		Österåkers kommun		Riket	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg	100	95	79	78	76	76
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	100	100	93	94	90	89
Meritvärde ¹	242,9	227,8	209,8	209,4	206,8	207,3

Kommentar:

En fristående skola ska ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot vad grundskolan i det offentliga skolväsendet ska ge. De nationella kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska ha uppnått efter det femte respektive nionde skolåret i samtliga ämnen. I ämnena svenska, engelska och matematik finns nationella prov för årskurserna 5 och 9 som stöd vid bedömning av elevernas kunskaper. Det föreligger ingen skyldighet för skolor att genomföra de nationella ämnesproven i årskurs 5, vilket däremot gäller för årskurs 9. Akers Friskola har valt att även genomföra de nationella ämnesproven i årskurs 5.

Inspektörerna har tagit del av skolans sammanställning av provresultatet för årskurs 5 och kan konstatera att resultatet för 2008 innebär en försämring jämfört med både år 2006 och 2007. Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska redovisar skolan för våren 2008 en samlad uppföljning av ele-

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

vernas kunskaper i årskurs 5 som visar att 84 procent av eleverna uppnått målen i alla ämnen.

Inspektörerna har även vid inspektionstillfället tagit del av skolans egen sammanställning av provresultaten för de nationella ämnesproven i årskurs 9 för 2008. Sammanställningen visar att 100 procent av eleverna nådde målen i svenska och engelska och 84 procent i matematik.

Av tabell 2 framgår att 95 procent av de elever som lämnade skolan våren 2007 hade ett fullständigt slutbetyg. Detta värde ligger avsevärt över såväl kommunen som riket. Detta gäller även för andelen elever behöriga till gymnasieskolans nationella program och meritvärdet.

Skolans resultat, andel elever med betyg i alla ämnen, kan även jämföras med de modellberäknade värden som Skolverkets analysverktyg SALSAS² anger. Vid en sådan jämförelse framkommer att resultatet, uttryckt i andel elever med fullständigt slutbetyg, vid Akers friskola över tid legat över det modellberäknade värdet.

Inspektörerna har även observerat hur betygen fördelas mellan pojkar och flickor och kan konstatera att det finns en tydlig skillnad mellan pojkars och flickors resultat. Som exempel kan nämnas flickornas meritvärde 2008, enligt uppgift från skolan, var 237 poäng mot pojkarnas 218 poäng. Skolan har inte analyserat de skillnader i betygsresultat som finns exempelvis mellan pojkar och flickor, mellan olika år och ämnen. Skolinspektionen vill dock påpeka att ovanstående resultatet bör tolkas med viss försiktighet då antalet elever i varje årskurs är begränsat.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

² För att få en mer nyanserad bild av skolors betygsresultat än enbart genom att tillhandahålla de faktiska betygsresultaten som skolor uppnår, har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala Sambands Analyser - Salsa. Verket jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde" med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor. SALSAS bör användas som ett underlag av flera vid analys av kommuners och skolors resultat.

Motivering:

Skolinspektionen bedömer sammantaget att bedömningsområdet *Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat* är av god kvalitet. Inspektionen visar att lärarna, bland annat med stöd av skolans lokalt konkretiserade kursplaner, följer upp och utvärderar varje elevs kunskapsresultat. I årskurs 1-3 dokumenteras detta veckovis eller varannan vecka i elevens planeringspärm och för årskurs 4-6 i elevens planeringsbok. I årskurs 7-9 görs en bedömning av elevens kunskapsutveckling inför varje utvecklingssamtal. Vid utvecklingssamtalen upprättas en individuell utvecklingsplan för varje elev. Enligt de intervjuade eleverna och föräldrarna är utvecklingssamtalen av god kvalitet. Vid samtalen redogörs för såväl elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen som elevernas sociala utveckling.

Uppföljning av alla ämnen

Enligt läroplanen ska lärarna utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Inspektörerna har tagit del av ett urval av elevernas planeringspärmar alternativt elevernas planeringsbok. Granskningen visar att i Akers friskola finns en tendens att uppföljningen i de lägre skolåren främst fokuserar matematik, svenska och engelska och att uppföljningen därmed inte är lika tydlig i alla ämnen. Detta bekräftas av såväl rektorn som lärarna. Skolinspektionen bedömer därför att skolans arbete med uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling bör förbättras.

Individuell utvecklingsplan

Enligt bestämmelserna ställs krav på att läraren vid utvecklingssamtalet, i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan (IUP), skriftligt ska sammanställa vilka insatser som behövs för att elevens ska nå nationella mål och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanerna och kursplanerna.

Av de exempel på individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av framgår att kvaliteten på dessa varierar. Den framåtsyftande delen, den egentliga utvecklingsplanen, behöver utvecklas och satta mål tydligare kopplas till de nationella målen. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner.

Skolinspektionen bedömer att elevernas individuella utvecklingsplaner bör utvecklas.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygsriterierna,

8 (17)

- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området *Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat*:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Trots ett i många avseenden gott arbete bedömer inspektörerna att området *Bedömning och betygssättning* är av mindre god kvalitet. Skolan genomför de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik i årskurs 5 och årskurs 9 och provresultaten används som ett underlag för bedömning av elevernas måluppfyllelse i dessa ämnen. Eleverna uppger vidare att de övervägande uppfattar betygen som rättvisa. Skolans lokala konkretiseringar av nationella betygskriterier harmoniserar i vissa ämnen dock inte i tillräcklig grad med de nationella vilket innebär att samtliga mål och kriterier inte alltid beaktas vid betygssättning.

Utgångspunkt vid bedömning och betygssättning

Akers skola har gjort lokala tolkningar av de nationella målen och betygskriterierna. Inspektörerna har granskat ett urval av dessa. Denna granskning visar att skolan i årskurs 9 i vissa ämnen inte beaktar samtliga mål eller samtliga betygskriterier och i exempelvis musik är betygskriterierna gemensamma för årskurs 8 och årskurs 9. Skolinspektionen bedömer därför att skolans lokala tolkningar bör förbättras för att bättre harmonisera med de nationella betygskriterierna.

Skriftliga bedömningar

Enligt bestämmelserna ska en skriftlig bedömning ges om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret. Av bedömningen ska elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket framgå. Dessutom kan de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

I Akers friskola saknas sådana skriftliga bedömningar för de elever som inte nått målen i ett eller flera ämnen. Skolinspektionen bedömer därför att skolan inte upprättar skriftliga bedömningar enligt förordningens krav för samtliga elever som inte når målen i ett eller flera ämnen i slutet av det nionde skolåret och att detta måste åtgärdas.

Betygskatalog

En elevs betyg skall antecknas i en betygskatalog. Betygskatalogens hantering ska följa författningarnas krav och följa de regler för beteckningar samt hur förändring-

ar ska göras på ett rättssäkert sätt av denna. Den betygskatalog som inspektörerna tagit del av vid inspektionsbesöket saknar signaturer av betygssättande lärare.

Skolinspektionen bedömer därför att skolans betygskatalog inte förs på ett rättssäkert sätt vilket är en brist som måste åtgärdas.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är saklig och allsidig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer sammantaget att området *Genomförande av utbildningen* är av god kvalitet. Skolans arbetssätt innebär bland annat mer sammanhängande arbetspass, flexitid samt i viss mån egen planering för eleverna. Inspektionen visar vidare att eleverna har god kännedom om målen för utbildningen. Eleverna ges möjligheter till inflytande över skolans verksamhet i stort genom t.ex. klassråd och elevråd. Lärarna i Akers skola samverkar, dock främst inom det egna arbetslaget, för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Verksamheten i förskoleklassen är varierad med avseende på både innehåll och utformning och ger en god grund för fortsatt skolgång.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

I författningarna anges att läraren ska se till att elever oavsett kön och kulturell bakgrund får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens inne-

håll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Akers skola vill genom sitt montessoriiinspirerade arbetssätt låta varje elev utvecklas i sin egen takt och med ett stort inflytande och ansvar över det egna lärandet. Eleverna i de olika årskurserna får oftast en fast planering, i form av beting i olika ämnen, att arbeta efter och när de av läraren förelagda arbetsuppgifterna är slutförda kan de välja egna arbetsuppgifter. Skolans olika lokala kursplaner ligger som grund för undervisnings innehåll och upplägg. Det finns dock enligt inspektörernas bedömning en tendens att arbetet med beting, särskilt i de senare åren, blir alltför uppgiftsstyrt och variationen av arbetssätt och arbetsformer begränsas därmed. Flertalet av de elever som inspektörerna möter i inspektionen uppger att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning och att möjligheten till inflytande för eleverna begränsas till när och i vilken ordning arbetet ska utföras. Eleverna ger emellertid samtidigt exempel på lärare som kontinuerligt diskuterar val av arbetssätt och undervisningens innehåll och ger eleverna möjlighet att bidra med synpunkter. Det finns således en variation i detta avseende. Lärare och skolans ledning bekräftar de äldre elevernas begränsade inflytande och har i skolans arbetsplan lyft fram detta som ett utvecklingsområde. Skolinspektionen bedömer därför sammantaget att elevernas möjligheter att utöva inflytande över sitt eget lärande bör förbättras.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid upprättas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer sammantaget att området *Anpassning av verksamheten till elevernas behov* är av god kvalitet. Olika tester och diagnoser genomförs för att upptäcka elevers eventuella behov av särskilt stöd. Arbetslagen diskuterar och uppmärksammar elevernas kunskapsutveckling vid de veckovisa arbetslagkonferenserna. Inspektionen visar vidare att skolan erbjuder olika typer av stöd till eleverna såsom individuella lärarinsatser, elevassistenter samt stöd under så kallad flexitid.

Flexitid gäller de äldre eleverna och erbjuds vid ett tiotal olika tillfällen under en arbetsvecka. Det är obligatoriskt för eleverna att delta vid tre av dessa flexitidstillfällen. Skolans begränsade elevantal bidrar också enligt samstämmiga uppgifter till att alla elever blir synliga och barn i behov av stöd lättare uppmärksammas. Åtgärdsprogram upprättas för de elever som är i behov av särskilt stöd. Det urval av åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av är av god kvalitet.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området *Normer i studiemiljö och samvaro* är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att Akers friskola, enligt de elever, lärare och föräldrar som inspektörerna talat med samt inspektörernas observationer, uppfattas som trygg och att skolarbetet präglas av god arbetsro för eleverna. Personalen har ett stort engagemang och bedriver ett aktivt värdegrundsarbete för att utveckla elevernas känsla för samhörighet och ansvar. Det finns ett demokratiskt förhållningssätt i det dagliga arbetet. Även resultat från den kommunövergripande enkäten tyder på att skolan i stort utgör en trygg miljö för eleverna.

Likabehandling

Enligt författningarna ska skolan upprätta en likabehandlingsplan och använda denna i det dagliga arbetet för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och annan kränkande behandling. Eleverna ska både vara delaktiga vid fram-

tagandet samt vid uppföljning och bearbetning av likabehandlingsplanen. Akers skolas likabehandlingsplan bedöms inte fullt ut uppfylla lagens krav på en sådan plan. Den utgår inte från en aktuell kartläggning av de specifika behov som finns inom skolan utan förhåller sig mer allmänt kring övergripande förhållanden trots att det delvis finns tillgängliga underlag i form av genomförda trivselenkäter och kommunövergripande utvärderingar på Akers skola. Eleverna har informerats om innehållet i planen men inte varit delaktiga vid upprättandet. Planen anger inte heller rutiner för hur dokumentation av ärenden ska gå till. Skolinspektionen bedömer att skolans likabehandlingsplan inte till fullo uppfyller författningarnas krav, vilket måste åtgärdas. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7).

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna, det vill säga skolan är öppen för alla och urvalet sker efter grunder som är förenliga med de allmänna målen och värdegrunden,
- om varje elev erbjuds ett sådant antal undervisningstimmar att det ger förutsättningar att nå målen i respektive ämne,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Området *Tillgång till likvärdig utbildning* bedöms vara av god kvalitet. Inspektionen visar att eleverna vid Akers skola i Österåkers kommun erbjuds en verksamhet och

undervisning som till innehåll och omfattning är i enlighet med gällande bestämmelser. Skolan är, såsom styrdokumentet föreskriver, öppen för alla.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Av inspektionen framgår att rektorn genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt och att personalen generellt sett har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen. Lärarna erbjuds kompetensutveckling. Dock saknar skolans pedagogiska personal i alltför hög utsträckning utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Detta motiverar att området *Personalens utbildning och kompetensutveckling* bedöms vara av mindre god kvalitet.

Personalens utbildning

Skollagen kräver att en fristående skola använder lärare som har en utbildning för den undervisning de ska bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå. Enligt officiell statistik från Skolverket har 75 procent av skolans lärare pedagogisk högskoleexamen. Jämfört med motsvarande värde för både riket och Österåkers kommun är andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen låg. Dessa uppgifter bekräftas av rektorn. Vid faktagranskningen uppger dock rektorn att andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen beräknat utifrån årsarbetstimmar uppgår till 82 procent.

Enligt officiell statistik saknar skolan lärare med specialpedagogisk högskolekompetens. Vid inspektionstillfället har emellertid skolan tillgång till en lärare med specialpedagogisk högskolekompetens, vars tjänstgöring huvudsakligen riktar sig till årskurs 4-6 som undervisas i lokaler på annan adress. Detta innebär att eleverna i skolans övriga årskurser delvis saknar tillgång till lärare med specialpedagogisk högskolekompetens. Rektorn uppger vid intervjun att när skolans alla årskurser samlats på samma adress kommer organisationen att ändras så att alla årskurser får tillgång

till skolans specialpedagog. Skolinspektionen bedömer att skolan bör vidta åtgärder för att öka andelen lärare som har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

3.3 Rektorns ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektorn som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området *Rektorns ansvar*:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer sammantaget att området *Rektorns ansvar* är av god kvalitet. Genom att undervisa och ofta vistas i verksamheten håller sig rektorn förtrogen med verksamheten. Rektorn är känd och uppskattad av såväl lärare som elever. Rektorn har god uppfattning om den enskilde elevens kunskapsresultat och sociala utveckling. Av inspektionen framgår att mycket av skolans verksamhet fungerar väl och att rektorn har bidragit till detta. Intervjuer och samtal med skolans lärare visar dock att det är oklart för lärarna vilka övergripande mål skolan arbetar med. Se vidare området *Kvalitetsarbete*. Rektorn fattar beslut i enlighet med bestämmelserna och att skolan har rutiner för att efterfölja lagen om registerkontroll.

Trots att Skolinspektionen bedömer att området *Rektorns ansvar* har god kvalitet bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns inom nedanstående område.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå. Sådan uppföljning bör ske i samtliga ämnen.

Inspektionen visar att rektorn på Akers skola, genom att själv undervisa, föra diskussioner med personalen och delta i klasskonferenser, skaffar sig en god kännedom om elevernas kunskapsutveckling, vilka elever som riskerar att inte uppnå målen för utbildningen och vilka som ges särskilt stöd. Däremot saknas på övergripande skolnivå uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i skolans samtliga ämnen. Resultaten analyseras inte och ligger inte till grund för skolans kva-

litetsarbete.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte gör någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat på skolövergripande nivå. Detta är av särskild vikt i årskurs 5 och 9. Det är rektorns ansvar att sådant sker.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Med hänvisning till vad som nedan redovisas bedömer inspektörerna att området *Kvalitetsarbete* är av mindre god kvalitet. Skolans övergripande kvalitetsarbete bör utvecklas genom att skolan systematiskt analyserar de resultat som verksamheten som helhet når i förhållande till de nationella målen samt identifierar vilka åtgärder som behöver sättas in för att förbättra måluppfyllelsen. Kvalitetsredovisningen uppfyller inte styrdokumentens mål och krav:

Systematiskt kvalitetsarbete

I författningarna finns angivet att skolans verksamhet ska utvecklas så att den svarar mot nationella mål och riktlinjer. Detta främjas bland annat genom systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten. Skolan använder sig bland annat av olika enkäter och självvärderingsunderlag i sitt kvalitetsarbete. Skolan deltar även i kommunens enkätundersökning. Vid slutet av varje läsår utvärderar personal och elever det gångna årets arbete och sammanställningar utarbetas. Emellertid saknas en analys av tillgängliga resultat på en mer övergripande skolnivå både vad gäller elevernas kunskapsresultat och effekterna av värdegrundsarbetet. De insatser som skolan gör på olika områden blir därför enligt inspektörerna svåra att följa upp och utvärdera. Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, kommunalt driven förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utveck-

lingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers och personals medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

Inspektörerna har tagit del av Akers skolas kvalitetsredovisning för läsåret 2007-2008. Kvalitetsredovisningen innehåller en beskrivning av vilka aktiviteter som genomförts under året utifrån vissa lokala mål och prioriterade utvecklingsområden. Resultat och analys finns endast sparsamt redovisade och uppföljning på skolnivå av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella kursplanernas mål saknas. Uppföljning av likabehandlingsplanen finns inte redovisat. Eleverna har inte varit delaktiga. Skolinspektionen bedömer sammantaget att Akers skolas kvalitetsredovisning inte uppfyller de krav som förordningen ställer, vilket måste åtgärdas i enlighet med ovanstående. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

3.5 Huvudmannaskap och tillstånd

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan drivs av den huvudman som innehar tillståndet,
- om huvuddelen av skolans undervisning bedrivs med hjälp av lärare som är anställda av skolan,
- om utbildningen sker inom ramen för Skolverkets tillstånd.

Bedömning av området Huvudmannaskap och tillstånd:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området *Huvudmannaskap och tillstånd* är av god kvalitet. Skolans drivs av huvudmannen, huvuddelen av skolans undervisning bedrivs med hjälp av lärare som är anställda av skolan och utbildningen sker inom ramen för skolans tillstånd.

3.6 Stabilitet

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan har ett stabilt elevunderlag och en stabil ekonomi så att skolans varaktighet och elevernas fortsatta skolgång kan garanteras.

Bedömning av området Stabilitet:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Österåkers Friskola AB har redovisat en årsredovisning med resultat- och balansräkning samt revisionsberättelse för perioden 1 juli 2006 – 30 juni 2007 jämte en preliminär resultatbudget för 1 juli – 30 juni 2008. Granskningen av årsredovisningen, bokföring samt styrelsens förvaltning har genomförts av godkänd revisor. En senare resultat- och balansräkning visar på ett överskott för Österåkers Friskola AB. Rektorn bedömer prognosen över elevantalet som positivt med hänvisning till att Akers Friskola för närvarande har en kö av elever intresserade av plats på skolan. Skolinspektionen bedömer att skolan, utifrån prognos för elevunderlag och redovisad ekonomi, är stabil.

Stockholm 2008-11-13

Sigbritt Gålnander
Lars Svensson